

ity's behavior. At the same time, studying control over action gives an opportunity to penetrate into the regulatory mechanism of choice, explaining why some people can finish the situation of choice by implementing intentions into action, while others – cannot. The article analyzes techniques how to study emotional potential of adaptive personality resource.

It is affirmed that research on psychological resources which ensure successful adaptation may be considered as a step towards solving the problem of preparing future professionals to their profession.

Keywords: adaptive personality resource, professional activity, motivational-value potential, regulatory capacity, emotional potential, self-development, self-fulfillment.

УДК : 159.923.2 : 128 : 159.955.4

Галян І.М.

ПСИХОЛОГІЧНЕ БЛАГОПОЛУЧЧЯ ЯК ВИРАЗНИК ЕКЗИСТЕНЦІЙНОЇ СПОВНЕНОСТІ МАЙБУТНІХ ПЕДАГОГІВ

Галян І.М. Психологічне благополуччя як виразник екзистенційної сповненості майбутніх педагогів. У статті розглядається проблема психологічного благополуччя у контексті екзистенційної сповненості як взаємозалежних категорій. Констатовано, що психологічне благополуччя є інтегральним показником міри спрямованості людини на реалізацію основних компонентів позитивного існування, а також міри реалізованості цієї спрямованості. Діагностований у майбутніх педагогів середній рівня психологічного благополуччя свідчить про формування у них цілісного, реалістичного погляду на життя та відкритість новому досвіду. З'ясовано, що чим менше розходження між суб'єктивною доступністю значущих термінальних цінностей, тим вищим є актуальне психологічне благополуччя.

Ключові слова: психологічне благополуччя, екзистенція, екзистенційна сповненість, самоприйняття, самоактуалізація, особистісне зростання.

Галян І.М. Психологическое благополучие как выразитель экзистенциальной наполненности будущих педагогов. В статье рассматривается проблема психологического благополучия в контексте экзистенциальной исполненности. Констатировано, что психологическое благополучие является интегральным показателем степени направленности человека на реализацию основных компонентов положительного существования, а также меры реализуемости этой направленности. Диагностированный у будущих педагогов уровень психологического благополучия свидетельствует о формировании у них целостного, реалистического взгляда на жизнь и открытость новому опыту. Установлено, что чем меньше различия между субъективной доступностью значимых терминальных ценностей, тем выше актуальное психологическое благополучие.

Ключевые слова: психологическое благополучие, экзистенция, экзистенциальная исполненность, самопринятие, самоактуализация, личностный рост.

Постановка проблеми. Незважаючи на різноманітність публікацій, доволі дискусійним і маловивченим є питання про те, що виступає необхідною умовою набуття смислу життя людиною. Частково відповідь на нього можна знайти у вченні В. Франкла про особливу групу трансцендентних цінностей (цінності творчості, переживання, відносини), реалізація яких особистістю сприяє набуттю стійкого смислу життя і, таким чином, душевної гармонії, духовного благополуччя. Однак чи існують цінності, засвоєння яких гарантувало б переживання життя як осмисленого, а відтак, стало б запорукою душевного благополуччя? Питання доволі суперечливе, а тому потребує додаткових досліджень. Тоді, що забезпечує відчуття психологічного благополуччя? Відповідь на це питання криється у структурі тих складових, які визначають сутність поняття

психологічне благополуччя та його взаємозв'язок із ціннісною структурою особистості. З огляду на це, вивчення зазначених відношень є вельми актуальним та своєчасним під сучасну пору.

Аналіз літератури з проблеми дослідження. Суб'єктивне самовідчуття цілісності і осмисленості суб'єктом свого буття позначається у екзистенційно-гуманістичній психології поняттям «психологічне благополуччя» (N. Bradburn [13], E. Diener [13], C. Ryff [14]). Серед авторів, що в загальному займалися теоретичною розробкою питання психологічного благополуччя, можна виокремити Дж. Бюдженталю, А. Маслоу [5], К. Роджерса [6], Г. Оллпорта [11], К.-Г. Юнга [10], Е. Еріксона [9] та ін.

Спроби визначити і операціоналізувати поняття робилися дослідниками в рамках різних психологічних шкіл. Однак найбільших успіхів у цьому досягла американка С. Ryff. Виділені нею компоненти інтегрують структурні елементи різноманітних теорій. Наприклад, *самоприйняття* містить не лише самоповагу і самоприйняття [5; 10; 11], але й визнання своїх переваг і недоліків, включених в концепцію індивідуальності К.-Г. Юнга [10], а також прийняття власного минулого, що описане Е. Еріксоном як частина процесу еґо-інтеграції [9].

З аналізу існуючих підходів до визначення психологічного благополуччя можна зробити висновок, що це поняття характеризує сферу переживань і станів, властивих здоровій особистості. А отже, може виступати у якості виразника екзистенційної сповненості особистості як регулятора ціннісно-смыслового вибору. На сьогодні проблема благополуччя досліджена на різних вибірках, що відрізняються за гендерною, професійною, віковою ознакою. Проте відсутні дослідження, де б вивчалось психологічне благополуччя у якості показника екзистенційної сповненості майбутніх педагогів, що, зрештою, і становить *мету* нашої публікації.

Виклад основного матеріалу. Попередній аналіз підходів до вивчення психологічного благополуччя дає підстави розглядати його з евідемонії, що розглядає його як «повноту самореалізації людини в конкретних життєвих умовах і обставинах, знаходження «творчого синтезу» між відповідністю запитам соціального оточення і розвитком власної індивідуальності» [8]. З огляду на це, ми вважаємо, що повнота екзистенційної сповненості (відчуття наповненості життя певним смыслом, що супроводжується переживанням щастя) та психологічне благополуччя, є взаємозалежними та взаємодоповнюючими поняттями. Що вища усвідомленість життя, то вищий показник психологічного благополуччя, і навпаки.

Ми розглядаємо психологічне благополуччя як інтегральний показник міри спрямованості людини на реалізацію основних компонентів позитивного функціонування (особистісного зростання, самоприйняття, управління середовищем, автономії, життєвих цілей, позитивних відносин з оточуючими), а також міри реалізованості цієї спрямованості, що суб'єктивно виражається у відчутті щастя, задоволеності собою і власним життям. Тому у понятті «психологічне благополуччя» акцентується увага на суб'єктивній емоційній оцінці людиною себе і свого життя, а також на аспектах позитивного особистісного функціонування.

Інтеграційна теорія С. Ryff послужила базисом, на основі якого була роз-

роблена багатовимірною моделлю психологічного благополуччя. А для її операціоналізації був запропонований оригінальний опитувальник «The scales of psychological well-being» (Шкали психологічного благополуччя). Пізніше він був адаптований М.М. Лепешинським [3] та Т.Д. Шевеленковою і П.П. Фесенко [8] для російськомовної вибірки під назвою «Шкала психологічного благополуччя К. Ріфф». Ця методика вимірює актуальне психологічне благополуччя на відміну від благополуччя потенційного, поняття, що виводиться з гуманістичної парадигми, але не операціоналізованого на сьогодні жодним опитувальником.

Звернути увагу на актуальне і потенційне благополуччя пропонує П.П. Фесенко, яким був зроблений висновок про те, що усі показники ідеального психологічного благополуччя значущо перевищують аналогічні показники актуального психологічного благополуччя. Ці види психологічного благополуччя різняться і за своєю структурою (кількісною характеристикою вираженості компонентів). Що вище актуальне психологічне благополуччя, то більше його структура відповідає ідеальному психологічному благополуччю; у людей з низьким актуальним психологічним благополуччям збіг між актуальним і ідеальним психологічним благополуччям за різними параметрами відсутній [7].

Наскільки психологічно благополучними відчують себе досліджувані нами майбутні педагоги? Представлені у таблиці 1 результати засвідчили домінування у них середнього загального рівня благополуччя.

Таблиця 1

Показники психологічного благополуччя у майбутніх педагогів

Версія методики	М.М. Лепешинського							Т.Д. Шевеленкової – П.П. Фесенко		
Нормативні значення	57-73	51-65	51-65	59-71	56-72	52-70	334-404	69-99	85-109	59-71
Смислотвірні типи Шкали	Позитивні взаємини	Автономія	Керування середовищем	Особистісне зростання	Життєві цілі	Самоприйняття	Психологічне благополуччя	Баланс афекту	Осмислення життя	Людина як відкрита система
Узгоджений	63,2	52,6	53,8	64,8	63,0	64,0	361,4	86,4	98,2	68,0
Суперечливий	60,9	50,0	56,8	58,3	64,0	58,8	348,6	87,5	97,6	64,5
Суперечливо-реалізований	62,8	56,1	56,7	59	68,2	59,4	367,7	86,8	101,0	64,6
Суперечливо-проблемний	61,7	51,1	54,9	63,9	64,7	55,2	349,7	93,3	99,5	65,7
За вибіркою	62,2	52,9	55,7	63,7	65,6	57,8	357,1	89,6	99,9	65,6

Щодо розподілу за шкалами, то тут також домінують показники, що знаходяться в межах статистичного середнього рівня. Так, за шкалою «Позитивні взаємовідносини» вони характеризуються як в міру відкриті та довірливі особи, готові до компромісу, але без шкоди власним інтересам. Близький до низького бал за шкалою «Керування середовищем», характеризує наших респондентів як таких, що відчують незначні труднощі в організації повсякденної діяльності та можливості змінити обставини відповідно до власних потреб та намірів.

Низький рівень «Автономії» свідчить про їх залежність від думки і оцінки

оточуючих. Зокрема, у прийнятті важливих рішень вони покладаються на думку інших, а також доволі конформні стосовно їх впливів. Вони наділені відчуттям постійного розвитку, проте за методикою В.М. Рижова, цей розвиток носить біологічне спрямування. Однак це не заважає їм сприймати себе особистісно «зростаючими», здатними самореалізовуватися, бути відкритими новому досвіду, переживати почуття реалізації свого потенціалу тощо. Власні знання і досягнення переконують їх у можливості особистісного зростання. Такі відчуття підсилюються помірною життєвою цілеспрямованістю наділеною певним смислом. Свідченням цьому є середній рівень показників за шкалою «Життєві цілі». Загалом, досліджувані нами респонденти доволі претензійні щодо себе. Вважають, що пройдений етап життя можна було б прожити більш продуктивно, хоча в цілому сприймають себе такими, якими вони є. Така самооцінка є, можливо, наслідком низької дистантності, яка була діагностована нами за методикою «Шкали екзистенції».

Аналіз результатів за додатковими шкалами Т.Д. Шевеленкової – П.П. Фесенко, доповнює описану нами картину благополуччя майбутніх педагогів. Так, «нормальні» бали за шкалою «Баланс афекту», свідчать загалом про позитивну самооцінку, прийняття себе з усіма перевагами і недоліками. Позитивне сприйняття всіх сторін власної особистості та здатності підтримувати контакти з оточуючими є вельми важливою характеристикою майбутнього педагога. Навіть незначна недооцінка власних здібностей долати життєві перешкоди та почуття життєвої компетентності не знижує їх загальну задоволеність власним життям.

Нормативні показники за шкалою «Осмисленість життя» пов'язані з наявністю життєвих цілей і присутності смислу життя. Переконавання додають життю смисл та характеризують їх як цілеспрямованих. А високі та нормативні показники за шкалою «Людина як відкрита система» відображають високу здатність засвоювати нову інформацію. У них формується цілісний, реалістичний погляд на життя, відкритість новому досвіду, безпосередність і природність переживань.

Щодо диференціації показників за типами смислотвірних систем, то суттєвих відмінностей між ними не спостерігається. Хіба, що можна відзначити низький рівень «автономії» у респондентів з суперечливим та суперечливо-проблемним типом смислотвірних систем, що, як ми вже зазначали, вказує на їх більшу залежність від очікувань і оцінок інших. Такі ж низькі результати спостерігаються у респондентів суперечливого та суперечливо-реалізованого типів за шкалою «Особистісне зростання» (див. рис. 1 і 2).

Це свідчить про те, що у них гірше, порівняно з іншими, розвинене відчуття самореалізації. Натомість, вони переживають нудьгу та незначну відсутність інтересу до життя, нездатність налагоджувати нові стосунки або змінювати власну поведінку. За іншими шкалами показники відображають загальну картину за вибіркою, а отже, свідчать про помірну задоволеність життям.

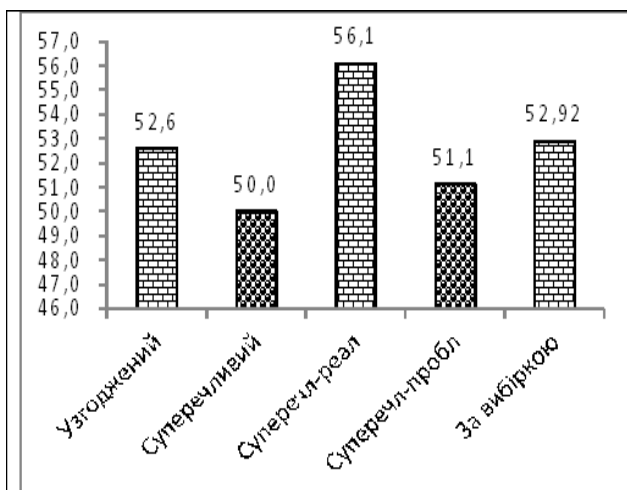

Рис. 1. Співвідношення показників за шкалою «Автономія» у майбутніх педагогів з різними типами смислотвірних систем

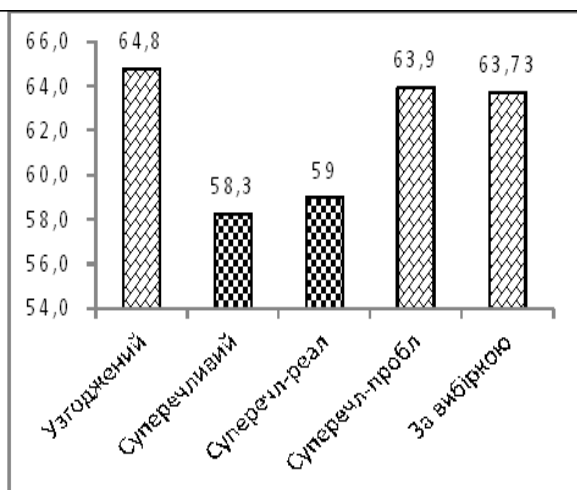

Рис. 2. Співвідношення показників за шкалою «Особистісне зростання» у майбутніх педагогів з різними типами смислотвірних систем.

Проведений кореляційний аналіз засвідчив взаємозв'язок шкали «Життєві цілі» опитувальника «Шкала психологічного благополуччя» К. Ріфф зі шкалами «Свобода» (0,309 при $p < 0,01$) та «Самотрансценденція» (0,245 при $p < 0,05$) методики «Шкала екзистенції» А. Ленгле і К. Орглер. Водночас, додатна кореляція була відзначена між шкалою «Самоприйняття» методики «Шкала психологічного благополуччя» К. Ріфф та шкали «Екзистенційність» методики «Шкала екзистенції» А. Ленгле і К. Орглер (0,229 при $p < 0,05$). Отримані кореляції свідчать про детермінованість смислотвірних процесів майбутніх педагогів досвідом їх суб'єктної активності, що ґрунтується на здатності переживати цінності та приймати самостійні рішення з огляду на відчуття смислової сповненості. Саме тому, низький показник «Свободи» та «Самотрансцендентності» у досліджуваних нами респондентів, не дає можливості вийти процесам цілетворення на більш вищий рівень. А це відображається на хоча й посередньому, проте з нахилом до низького рівні самоприйняття, яке «не дозволяє» їм бути більш рішучими у постановці життєвих цілей.

У структурі психологічного благополуччя найзначущими є такі параметри: «Особистісне зростання», «Позитивні відносини з оточуючими», «Життєві цілі». Дещо меншою мірою виражені параметри «Самоприйняття», «Автономія», «Управління середовищем». Отже, можна припустити, що загальний помірний рівень психологічного благополуччя майбутніх педагогів досягається, насамперед, завдяки відчуттю, що їм вдається реалізувати свою здатність до саморозвитку і особистісного росту та підтримувати стосунки з іншими людьми, що відповідають їх потребам, а також за наявності життєвих цілей.

З іншого боку, актуальне психологічне благополуччя пов'язане з індексом розбіжності «цінність–доступність» зворотним кореляційним зв'язком. Зокрема, у респондентів з низьким індексом розходжень між суб'єктивною доступністю значущих термінальних цінностей, зафіксований середній рівень психоло-

гічного благополуччя. А ті, у кого індекс розходження був вищим – низький рівень психологічного благополуччя. Наші результати підтвердили висновки П.П. Фесенко про те, що чим менше розходження між суб'єктивною доступністю значущих термінальних цінностей, тим вищим є актуальне психологічне благополуччя [7].

Варто відзначити, що серед психологічно «благополучних», так і серед «неблагополучних» респондентів не спостерігалось диференціації за рівнем трансцендентності цінностей. Тобто, як серед одних, так і серед інших були респонденти з середнім та низьким рівнями прояву трансцендентності (отримані за методикою «Шкала екзистенції А. Ленгле і К.Орглер» [2; 4]) та трансцендентними за характером цінностями. Відтак, можна припустити, що наявність трансцендентних за характером цінностей і смисложиттєвих орієнтацій не є обов'язковою умовою досягнення психологічного благополуччя. Ми погоджуємося з міркуваннями П.П. Фесенко про те, що рівень психологічного благополуччя більшою мірою визначається суб'єктивною привабливістю і реалізованістю термінальних цінностей. Свідченням цьому можуть бути респонденти з узгодженою системою смислотворення, де наявна висока пряма кореляція між цінністю і доступністю інструментальних цінностей та відсутність кореляційного зв'язку між цінністю та розходженням щодо її досягнення [1]. Можна припустити, що більшою трансцендентністю можуть відзначатися особи з низьким рівнем психологічного благополуччя, адже нереалізованість термінальних цінностей, до яких вони прагнуть, штовхає їх на пошук смислу за межами їх можливої суб'єктивної реалізованості. Більше того, відчуття незадоволеності сприяє підвищенню суб'єктивної значущості цінностей саморозвитку, в досягненні яких бачиться можливість компенсації.

Висновки. Отже, повнота екзистенційної сповненості та психологічне благополуччя є взаємозалежними та взаємодоповнюючими поняттями. Ми розглядаємо психологічне благополуччя як інтегральний показник міри спрямованості людини на реалізацію основних компонентів позитивного функціонування, а також міри реалізованості цієї спрямованості. У досліджуваних нами майбутніх педагогів домінує середній рівень психологічного благополуччя як за загальним показником, так і за окремими шкалами. А отже, у них формується цілісний, реалістичний погляд на життя, відкритість новому досвіду, безпосередність і природність переживань. Суттєвих відмінностей за типами смислотвірних систем не спостерігається. Однак, чим менше розходження між суб'єктивною доступністю значущих термінальних цінностей, тим вищим є актуальне психологічне благополуччя.

Перспективним видається дослідження життєвої задоволеності, що дасть можливість додатково зрозуміти, за рахунок яких чинників досягається рівень актуального психологічного благополуччя.

Список використаних джерел

1. Галян І.М. Типи смислоутворення майбутніх педагогів / І.М. Галян // Науковий вісник Чернівецького університету : зб. наук. праць. Вип. 743. Педагогіка та психологія. – Чернівці : Чернівецький нац. ун-т, 2015. – С. 37–41.

2. Кривцова С.В. Шкала экзистенции (Existenzskala) А. Лэнгле и К.Орглер / С.В. Кривцова, А. Лэнгле, К. Орглер // Экзистенциальный анализ. – 2009. – №1. – С. 141–180.
3. Лепешинский Н.Н. Адаптация опросника «Шкала психологического благополучия» К. Рифф. / Н.Н. Лепешинский // Психологический журнал. – 2007. – №3. – С. 24–37.
4. Майнина И.Н. Адаптация опросника «Шкала экзистенции» (Existenzskala; ESK) к русскоязычной выборке / И.Н. Майнина // Экзистенциальный анализ. – 2009. – №1. – С. 171–170.
5. Маслоу А. Экзистенциальная психология – что в ней есть для нас? / А. Маслоу // Экзистенциальная психология. Экзистенция – [пер. с англ. М. Занадворова, Ю. Овчинниковой]. – М. : Апрель Прессе, Изд-во ЭКСМО-Пресс, 2001. – 624 с.
6. Роджерс К. Две расходящиеся тенденции / К. Роджерс // Экзистенциальная психология. Экзистенция – [пер. с англ. М. Занадворова, Ю. Овчинниковой]. – М. : Апрель Прессе, Изд-во ЭКСМО-Пресс, 2001. – С. 68–74.
7. Фесенко П.П. Осмысленность жизни и психологическое благополучие личности : автореф. дис. ... канд. психол. наук : 19.00.01 / П.П. Фесенко – М. : РГГУ, 2005 – 20 с.
8. Шевеленкова Т.Д. Психологическое благополучие личности. / Т.Д. Шевеленкова, П.П. Фесенко // Психологическая диагностика. – 2005. – №3. – С. 95–121.
9. Эриксон Э. Детство и общество / Э. Эриксон. – СПб. : Ленато, 1997. – 592 с.
10. Юнг К.-Г. Становление личности / К.-Г. Юнг // Психология личности в трудах зарубежных психологов / сост. и общая редакция А.А. Реана. – СПб. : Питер, 2000. – 320 с.
11. Allport G.W. Comment on earlier chapter / G.W. Allport // Existential psychology. – [2-nd ed.]. – N.Y. : Random Hauss, 1969. – P. 93–98.
12. Bradburn N. The Structure of Psychological Well-Being / N. Bradburn. – Chicago : Aldine Pub. Co., 1969. – 320 p.
13. Diener E. Cross-cultural correlates of life satisfaction and self-esteem. // E. Diener // Journal of Personality and Social Psychology. – 1995. – Vol. 68. – P. 653–663.
14. Ryff CD. The structure of psychological well-being revisited / C.D. Ryff, C.L.M. Keyes // Journal of Personality and Social Psychology. – 1995. – Vol. 69. – P. 719–727.

Spysok vykorystanyh dzhherel

1. Halian I.M. Typy smysloutvorennja majbutnih pedagogiv / I.M. Halian // Naukovyj visnyk Chernivec'kogo universytetu : zb. nauk. prac'. Vyp. 743. Pedagogika ta psihologija. – Chernivci : Chernivec'kyj nac. un-t, 2015. – S. 37–41.
2. Krivcova S.V. Shkala jekzistencii (Existenzskala) A. Ljengle i K.Orgler / S.V. Krivcova, A. Ljengle, K. Orgler // Jekzistencial'nyj analiz. – 2009. – №1. – S. 141–180.
3. Lepeshinskij N.N. Adaptacija oprosnika «Shkala psihologicheskogo blagopoluchija» K. Riff. / N.N. Lepeshinskij // Psihologicheskij zhurnal. – 2007. – №3. – S.24–37.
4. Majnina I.N. Adaptacija oprosnika «Shkala jekzistencii» (Existenzskala; ESK) k russkojazychnoj vyborke / I.N. Majnina // Jekzistencial'nyj analiz. – 2009. – №1. – S. 171–170.
5. Maslou A. Jekzistencial'naja psihologija – chto v nej est' dlja nas? / A. Maslou // Jekzistencial'naja psihologija. Jekzistencija : / per. s angl. M. Zanaadvorova, Ju. Ovchinnikovojuj. – M. : Aprel' Presse, Izd-vo JeKSMO-Press, 2001. – 624 s.
6. Rodzhers K. Dve rashodjashhiesja tendencii / K. Rodzhers // Jekzistencial'naja psihologija. Jekzistencija : / per. s angl. M. Zanaadvorova, Ju. Ovchinnikovojuj. – M. : Aprel' Presse, Izd-vo JeKSMO-Press, 2001. – S. 68–74.
7. Fesenko P.P. Osmyslennost' zhizni i psihologicheskoe blagopoluchie lichnosti : avtoref. dis. ... kand. psihol. nauk : 19.00.01 / P.P.Fesenko. – M. : RGGU, 2005 – 20 s.
8. Shevelenkova T.D. Psihologicheskoe blagopoluchie lichnosti / T.D. Shevelenkova, P.P. Fesenko // Psihologicheskaja diagnostika. – 2005. – №3. – S. 95–121.
9. Jerikson Je. Detstvo i obshhestvo / Je. Jerikson. – SPb. : Lenato, 1997. – 592 s.
10. Jung K.G. Stanovlenie lichnosti / K.G. Jung / Psihologija lichnosti v trudah zarubezhnyh psihologov ; / sost. i obshhaja redakcija A.A. Reana. – SPb. : Piter, 2000. – 320 s.
11. Allport G.W. Comment on earlier chapter / G.W. Allport // Existential psychology. – [2-nd ed.]. – N.Y. : Random Hauss, 1969. – P. 93–98.

15. Bradburn N. The Structure of Psychological Well-Being / N. Bradburn. – Chicago : Aldine Pub. Co., 1969. – 320 p.
16. Diener E. Cross-cultural correlates of life satisfaction and self-esteem. // E. Diener // Journal of Personality and Social Psychology. – 1995. – Vol. 68. – P. 653–663.
17. Ryff CD. The structure of psychological well-being revisited / C.D. Ryff, C.L.M. Keyes // Journal of Personality and Social Psychology. – 1995. – Vol. 69. – P. 719–727.

Halian I.M. Existential well-being as an indicator of existential fulfillment of future teachers. The article explores the issue of psychological well-being in the context of existential fulfillment as interdependent categories. It is pointed out to the hedonistic and eudaemonistic nature of psychological well-being. Within the hedonistic approach (which implies not only bodily satisfaction but also satisfaction derived from achieving significant goals), “experiencing happiness” or “subjective well-being” of a person, that are consonant with the cognitive theory of mind, is an indicator of psychological well-being. According to the eudaemonistic (happiness, bliss) approach, psychological well-being is considered as fullness of personal fulfillment in specific life conditions and circumstances, finding “creative synthesis” between the compliance with the demands of the social environment and the development of one’s own individuality.

It is stated that psychological well-being is an integral indicator of the extent to which a person is focused on implementing basic components of positive existence, as well as the extent to which this orientation is implemented. The author has diagnosed the presence of the average level of psychological well-being in future teachers, which indicates the formation of their holistic, realistic view of life, openness to new experience, ingenuousness and naturalness of their emotional experience. It is assumed that the overall moderate level of psychological well-being of future teachers is achieved, primarily, due to the feeling that they are able to realize their capacity for self-development and personal growth and a sense of mutual support. It was found out that the smaller the difference between subjective accessibility of important terminal values is, the higher the actual psychological well-being is.

Keywords: psychological well-being, existence, existential fulfillment, self-acceptance, self-actualization, personal growth.

УДК 159.9

Гресько В.В.

ВЗАЄМОЗВ’ЯЗОК ПЕРФЕКЦІОНІЗМУ ТА САМОАКТУАЛІЗАЦІЇ ОСОБИСТОСТІ ЛІКАРЯ

Гресько В.В. Взаємозв’язок перфекціонізму та самоактуалізації особистості лікаря. У статті представлені результати емпіричного дослідження перфекціонізму та самоактуалізації особистості, їх взаємозв’язків. Для розвитку особистості та її самоактуалізації необхідний певний середній рівень перфекціонізму, орієнтованого на себе, який постає джерелом мотивації до внутрішніх змін, до розвитку та становлення особистості. Надмірно високі показники з перфекціонізму, чи з конкретних його складових гальмують та унеможливають процес становлення особистості та її самоактуалізації. При цьому високий соціально-наказовий перфекціонізм перешкоджає самоактуалізації, оскільки змушує людину сліпо наслідувати соціальним нормам, вимогам інших людей та сильно обмежує сферу розвитку особистості.

Ключові слова: перфекціонізм, типи перфекціонізму, самоактуалізація, самоактуалізація особистості, рівень самоактуалізації, лікар, суб’єктно-орієнтований перфекціонізм, об’єктно-орієнтований перфекціонізм, соціально-наказовий перфекціонізм.

Гресько В.В. Взаимосвязь перфекционизма и самоактуализации личности врача. В статье представлены результаты эмпирического исследования перфекционизма и самоактуализации личности, их взаимосвязь. Для развития личности и ее самоактуализации необходим средний уровень перфекционизма, ориентированного на себя, который положительно